

تکمله

یاخود

قرات ترکیه

بالا لر الفبا رساله سنی او قوب ترکیجه او قویازه بله باشلاغاچ او قورغه یازارغه
ملکه حاصل ایندرمک فکرلرینی توسیع اینمک ایچون تقریر ایله او قندرلیق
ویازدرمق اوزره او شبو کتابینی تألیف ایدلدی .

قرانده مطبعه کرمیئده کنده مصارف اولدی

۱۹۰۴ ایلین یلده

طبع رخصتی پیتربورغدن ۱۹۰۳ ایلین یل ننگ ۲۹ دیکابرده موصدر

Дозволено цензурою. С.-Петербургъ, 29 Декабря 1903 года.

Типо-литографія и словолитня Т-го Д-ма „Вратья Каримови“ въ Казани.

الحمد لله رب العالمين وصلى الله على خير خلقه محمد وعلى آله واصحابه اجمعين
 ای اوغلان ! آدم بالاسی دنیاده تر کلیك ایتنه باشلاغاچ قارتایغاچی حتی
 اجل شربتی اچکچی صاغنوب ذکر ایتنه تورغان وقتنی ، او قوغان وقتنی در
 هر کم اوزی نك او قوغان وقتنی بیک صاغنه در نیک صاغناسون اول او قوغان
 وقتنده شاگرد اسملی ایدی شاگرد دیب ایتکان سوزنی قدر لنتلی برسوزدر
 قایسی غنه کفابنی آچوب قاراسانکده متعلم یعنی شاگردنی ماقنی در چونکه
 الله تعالی فی تانومق ، دنیا و آخرت مختلی دولتلی بولمق ، او قومق ، بلمک ،
 خلق توز ایتمک ، هر قایوسی شاگرد وقتنده حاصل بوله در .

(یازو تانومق و یازمق)

آدم اوزی نك مقصودنی یاتلی ایله سویلاب آکلتر یا ایسه یازمق ایله
 بیلدرر شول سببدن یازوغه ؛ ایکی تل نك برسی ؛ دیمشاردر اگر کوکلند
 اولان مقصودنی بلدره چک کسه قارش سنه بولسه تل ایله سویلاب بلدرر
 ایکچی شهرده بولسه آنکابار سویلاب بولمی یازو بلمگان کشی شوند ای
 وقتده اوزی نك مقصودنی یازو بیلدرر تلاگانون اشلار یازو بلمگان کشی

آبتراب قالور یا ایکتچی برشهردن خط کیلور یازوبلکان کشی اول خطنک
 طشندافی یازون او قور بوخط منکا ایکان دیب بلور آچوب دخی او قور
 اچنده نی یازلغان آنی آگللاب کوکلی خوش لاتور یازوبلکان کشی گه خط
 کلسه اول طشندافی یازلغانون بلماس بوخط کماگه ایکان دیب آبترا صکره
 خطنک اچنده نی بارنی یازلغان آنی بلماس یازوبلکان کشی گه بارب یالنسی
 بولماس آنکا بارب یالوارر او قوب بیرسنه دیب او تنور اگر انصافی یازو
 تانوی بولسه شاید او قوب بیرر انصافسز بولسه مسخره ایدوب او قوب
 بیرمک احتمالی بار یاشرین سر سوزلری بولسه آنلر کشی گه فاش اولور
 شوندای وقت لرده یازو تانومغان کشی بیگ او کنور اش او تکاچ او کنوده نی فائده .
 ای اوغلان حاضرده سنک ایچون طرشمق زمانی در او شبو وقتده او قورغه ،
 یازارغه ، آلمان سبق لرنکده نی بار نی سویلاگان آگلارغه ، دین طانورغه ،
 کلام شریفی نی تجویب لب او قورغه ، طرش غیرت ایت هیچ کوننی سبق دن قالمه
 مکتب که بار حضرت سوزین معلم و خلفه سوزین طوت آنلری قدر حرمت
 ایت شریک لرنک آراسته برنجی ماقتاولی شاگرد بولورغه همت قیل اگر
 شولای بولساک آتاشک ، آتاشک ، سنک ایچون شادبولورلر الحمدلله بالامز
 ادبلی شاگرد بولدی دیورلر کورکام کتابلر آلوب بیررلر اوز کوکلیکده
 او قغان صابن شادلانور کشی آراسته کرر سنک ماقتاولی بختلی شاگرد
 اسملی بولورسک هرکم اوزی ناک بالاسنه سنی اشارت ایدب کورساترلر
 آنه بالام شول شاگرد کیی بول قاره آنکا نیچک بخشی غیرتلی طرشوب اوقی
 کیم لری آبیانی قول لری پاکیزه هرکم آنی ماقتی سویلاگان سوزلری مای کیی
 کونکل که یالمشلی دیورلر مونا سرگه برقصه بار اول قصه ده مصه بار عبرت بار .

(قصه)

برکون برنیچه بالا سبقه باررغه یالقاولق ایدب مکتبکه بارما نیچه اوزامغه
 اوینارغه چقدی لر بر قارط کشی نی کوردیلر بیچاره بوقارط بیگ بوکرایوب

آرقاسنه يوك كوتارگان مانگلاي ويوزلرندن صوكى تيرلر آغادر بالالر
موني كوردلر برى ايتدى كورنكز شول بابانى نيچك بوكرابوب
بر نرسه كوتارب باره آ

ايكنچسى ايتدى ايده بزده شول باباي قاتنه باريق ديدى بوگرشوب باباي
قاتينه كيتنديلر وايتنديلر :

باباي ! بويوك نى قابدان آلرب كيله سنك بيك اوزاقندن يراقندن مى آلرب
كيلك حال لرگ كيتگان ؛ ديدى .

بابا ايتدى اي بالالرم نيك صوريسز

بالا حال لرگ بيك كيتگان تيرله گان سگ شونكا كوره آپتراب صوريم .

بابا هاي بالالرم سزنگ كىي وقتنده مكنبكه بارغان بولسام طرشوب سبق
او قوغان بولسام بولاي يوك آستنه ايزلوب قالماس ايدم او قوب يازنه بولسام هيچنه
بولسامه برياي نك كيتنه بخشى اورنقنه شالط شولط شوط صالوب دفتگره يازب
او تررا ايدم اوستممه بو كندر قاره كولك يرتقلى كييم بولماس ايدى بلسكه پوصطاو
تريكه آياغمده چتوك كاوش قولمده كتاب قلم اولور ايدى وقتنده نمازمنى
او قوب عمل عبادتمنى قيلوب خوش ترلكك ايدر ايدم ايتدى وقت اوتگان
نى حال لر ايتنه سنك سزنگ كىي ياش وقتنده او قوب يازمق قدرين بلامادم
سبق او قومادم عزيز عمرم ننگ آلتون كىي وقتنى او بين ايله كيچرم ياش
وقتنده لذت لنوب سبق قالدرب اويناغان او يون لر ننگ حاضر دنيا داغى
جزاسى اوشبودر آنسى كيلوب يتدى آخرتده نى بولور اي بالالرم منمه
سزنگ كىي بالالرم بار قارچم بار هر قايسى مزغه آشارغه كيارگه كرك باشقه
تورلى اش بلميم برياقندن اوزم شوشنداى قاره اش اشلاب ايكنچى ياقندن
قارچم قول اشى اشلاب بار تابقانمز ايله كون كيچره مز اشلاماس ايدم
آچ تورب بولمى شول سببدن اوشبوننگ كىي زهمتلر ايچنده قالدم
شولاي بولسه ده اللهغه شكر ايتامن چونكه بالالرم الحمد لله سبق قدرين
بله لر بو وقتنده برده اورامده يورمىلر مكنبكه بارب سبق او قيلر قايتقاج

ایوگه فچقرب سلام بیرب کره لر قارچق ایله ایکی مزینک قول لر مزی اوبوب
 سبق لر ن اوقوب کورساته لر . بیک کونکلی ایتوب قرآن اوقیلر وعظ نصیحتلی
 کتابلر اوقوب کونکمز نی شادلاندره لر طنتکلاب او طرمه مز شادلق مز دن قارچق
 ایله ایکی مز یغلاب بیبره مز دیدی بوسوزلر نی سویلا گانده بابای آرقاسنداغی
 یولک نی یوگه قویغان ایدی مذکور بالالرغه کوتارلر ب قارادی ده ایندی بوکون
 سزده مکتبکه بارمی قالدنکزمی سبق دن قاچوب یوری تورغان سزدر چونکه
 حاضر سبق وقتی شاگرد بالالر بووقنده اورامده بولمیلار مکتبده بولالار
 دیدی بالالر طاوش چغارمادیلر از رک قزارب ده کیتدی لر اش ننگ آخربن
 آکلادیلر مکتبکه بارمی قالغانلرینه اوکندی لر بابای بولارننگ مکتب دن
 قاچوب یورگان لرین آکلاب بینه وعظ نصیحت ایتوب دیدی: اوغلم مکتبکه
 بارنکز اخلاص ایله اوقونکز یازنکز مکتب هر کمنی تربیه ایدر . عالم ایدر ،
 خواجه ایدر ، آدم بالاس ننگ بخت دولت چیشمه سی مکتبدر . هر کم ننگ آلفه
 بارماقی اوقوب یازمقده در باقتکز مندن عبرت آلتکز حالمنی کوردنکز
 نی قدر زحمت و مشقت که اوقوماغان سبیلی گرفتار بولدم سز بولای وقتکز نی
 یالقاولق ایله ضائع ایتمه نکز آلتون کبی عزیز عمر نکز نی بیلگه بیبرمه نکز
 سبق وقتنده اورامده یورمه نکز عقللی بختلی دولتلی الورغ کشی بولمق ایچون
 او شبو کوندن اوقورغه یازارغه بلورگه دین تانورغه کورگام خلقلی بولورغه
 طرشکز دیدی سزگه بوکوندن شونی اینه من مکتب نکزده بالالارننگ کوبراگی
 سبق اوقورغه طرشه تورغاندر مونا سلامت بولسانکز شول طرشقان بالالر
 بختلی دولتلی بولغانون کوره چک سنکز او شانداق سز ننگ کبی طرشما ینچه
 سبق وقتنده اورامده یورگان بالالرده باردر سلامت بولسانکز شول طرشماغان
 بالالرننگ منم کبی قاره شده زحمت مشقت چیگوب بخت سز بولوب یورگان لر ن
 کوره چک سکز دیدی بالالرننگ خاطرینه بر آز فکر توشدی بابای دن آیرلدیلر
 سویلا شوب کیتدی لر بری ایندی مکتب دن برده قالورغه یارامی ایگان موندین
 صونک برده سبق دن قالمام دیدی ایکنچیس منده قالمام شوشند انوق مکتبکه

بارام ديب مکتبه کيتدی موندین صونک طرشوب اوقی باشلادیلر مکتبیدن
برده قالمادیلر شایارمی اوینامی اخلاص ایله اوقودیلر آخرنده هر ایکسی
معلوماتلی مختلی مافتاوی کشی بولدیلر

مدنی خلق بدوی خلق

آدم بالاسی ایکی تورلی ترکک ایدر شهرلرده اولرده ترکک ایدن لرنی
مدنی دیرلر قزلرده ترکک ایدن خلقنی بدوی دیلر. کرک مدنی کرک بدوی
اولسون هر کیمگه دین لازم در دین سز کسه لر دنیا و آخرت ترقی دن بخت
ودولت دن محروم در لر الله تعالی گه مقبول اولان دین اسلام دینی در بزنگ
پیغمبر مز محمد علیه الصلوة والسلام حق اولان اسلام دیننی صحابه لر اوزرینه
هیچ خطاسز تمام ایرشردی آن دین صکره صحابه لر اوزلرینک شا کردلری
اولان تابعین اوزرینه اوگراتدی لر رضی الله تعالی عنهم اجمعین اوشاندان
تابعین اوزلرینک شا کردلرینه اوگراتدی لر شولای هر زمانه کامل اولان
عالمر شا کردلرینه اوگراتوب کلمشدر

نعمت طعام تن آزیق بولغان کبی جان وعقل آزیق ده دین وعلم در.
الله تعالی توفیق بیروی ایله دین لی کسه اوزنی دنیا و آخرت هلاک لکدن
صافلی بیلور چونکه آنک دینی هلاک لکدن طیه در ایند گولک گه اوندی
دهوت قیله شونک ایچون دین علمنی بیک اخلاص محبت ایله اوقوشق
وبلمک فرضدر دین علمی فرآنده و پیغمبر علیه السلام نک حدیث شریفلرنک
ذکر ایدلشدر و آنلردن آلتوب کتابلرغه یازلمشدر

آتا و آنا

آتا و آنالرمز بزنی توغاندن باشلاب تربیه ایتمشلدر آنالرمز بزنگ
ایچون فی قدر مشقت وزممت لر چکمشلدر یغلائی باشلاساق های
بالام یغلائی بربر اعضاسی آغرمی میکان یا طماغینه آشاسی کلدی میکان
یا صوصادی میکان ديب ایمزب تویدرب چووب پاکیزه ایدب کون تون

بزنگ راحت مز ایچون یوقی لرن آشامق اچمک لرن فالدر ب طرشقانلردر
 اوطقه پشماسون صؤوقعه طونکماسون دیب نی قدر تربیه ایتمشلردر تربیه
 ایله برابر عبادة وقت لرنده ونماز صوتکنده بالالری ننگ توفیق هر ایتملی
 بولماقلقنی الله تعالی دن صوراب کوب وقتنی بالالرینه خیر دعا قیلمشلردر
 شونگ ایچون بالا اوستننه آتا آنا حق بیگ الوغ در باقتی یوزتملی نل ایله
 آتا و آناغه خدمت ایتمک هر کم گه فرض عین در الله تعالی قرآنده: آتا آناغه
 ای دیب ده ایتمه و آنلره جیکرمه و آنلره رحمت یوزندن تو بانجیلک قنادنک نی
 توبان توشر و آنلر ایچون دعا قیل یاربم آتا و آنامه رحمت قیل ننگ آنلر
 بنی یاش وقتنه تربیه ایتمدی لر دیب دعا قیل دیو بیوردی

باقنکر حرمتلو آتالرمه آتالرمز بزنی آچ یالانغاچ بولماسونلر کشی ایشکینه
 محتاج بولوب بارماسونلر دیب حلال کسب ایتمه لر صووقعه اسی گه قاراما ایچمه
 کونی تونی بزنگ ایچون طرشالر ای اوغلان آتانگ آنانگ سوزین
 توت آنلرغه قدر حرمت ایتم رضالق لرن آل اگرده سز سیق لرنکزی بلوب
 آنکلاب طرشوب اوقسه نکز تجوید ایله قرآن اوقسه نکز بخش لب یازونکزی
 یازسه نکز آتا آنلرنکز شول قدر شادلانور لر حتی مبارک کوز لرندین
 باشلری آغار

وچدان

ای بالالر بخش بر اش قیلد قنکر وقت کونکلنکر صاف طاتلی بر شادلق
 ایله طولو اولدغنی سز سیزه تورغانسزدر گریه کونکلنکر دن بخش قیلدنک
 مونه شولای کرک دیگان بر طاوش کلگان کبی اولور مثلاً آتا آنانکر یاخلفه
 معلم نکز قاشنده بیگ بلنگان سیق نکزنی اخلاص ایله اوقوغان وقتنکرده
 ایچ نکزده بر شادلق اولور آتا آنا یا معلم آفرین بارک الله دیب ایتماسدن
 ایبلک ایچ نکزدن بر نرسه سز گه آفرین بارک الله بیگ بخش قیلدنک بالام
 مونا شولای کرک دیگان کبی اولور اول نرسه بله سزمی آنه شونی وچدان

دیرلر دهینه غفلت ایله برخطا اشلاگان وقتنکرده کونکلنکر اوطرب یتماس
 کونکلنکر فی برنرسه ترماغان کبی گوپه ایچ نکردن برکمهسه؛ چو آئی قیلمه
 دیگان کبی اولور شول غطانی قیلغانده اوزنکره اوزنکر ناخوش اولورسز
 آنه وجدان شولدر وجدانی ایله اش قیلغان کشی برده آلد انماس
 بریاوز یولداش سرگه یمان اش قیلد قنکرده بخشی ایندک دیسه ده هنوز
 کونکلنکرده برنرسه اوزنکر فی عیب لر یایولداش کشی فی ریالغی ایله
 آلد اته بیلور ایسه ده وجدان هیچ بروقت آلد انماس کونکلی بوزوق کشی نك
 کونکلی آچلسه ایدی اویا طندن دنیا ده توره آلماس ایدی کشی نك کونکلنی هیچ کم
 آچوب قاری آلماس ونی بارن بله آلماس ایسه ده الله تعالی گه هیچ نرسه یاشرن
 ایماسدر الله تعالی که هیچ نرسه پلنمای قالماس هر نرسه فی هر وقتنه الله
 تعالی بله در وکوره در

ای بالالر! بر مرتبه اعتبار ایذب حیوانلرغه قاراسه تکر آنلر فی کورسز که
 اولگنجی یئارلک کیمی اوستونده، صوغشورغه قارش سینه کیلوچی بولسه
 تشی طرناغی موگری بارشولار ایله قارش سینه کلگان نرسلر فی بیله در
 لکن حیوان شول درجه دن برده آرتمی فی قدر الوغ بولسون یانی قدر
 یاشاسون هنوز شول درجه ده قاله در آدم بالاسی اول روشچه دگل بلکه
 آدم بالاسی هر وقت ترقی ایتمک آلغه بارمق ایچون یاراتلمشدر اولآ آدم
 بالاسی توغان وقتنده یالانغاچ ضعیف بوله در هیچ نرسه ده بلمی آقرین
 آقرین ترقی ایله باشلی آناسنی بله باشلی آتاسنی وغیر قدرداشلر فی
 طانی باشلی بو قدر برلر گنه قالسه حیواندن بیک کوب آیرماسی بولماس
 ایدی هر وقت آقرین ترقی ایذب حیواندن آیره در آنک آیرماسی
 شولدر الله تعالی آدم بالاسینه بیک قدرلی والوغ درجه گه سبب بولغان عقل
 احسان ایتمشدر اول عقل کوز ایله کورنمیدر شول عقلی ایله طرشوب اویلاب
 احتیاجی آرتقان صابن کراکنی ده ازلی اول عقل نك آرزق ده بار اوزی
 آرزق ایله تربیه لنوب اورننده توتولسه اول عقل آدم بالاسنی یوفاری

درجه‌گه آشدره عقلنك آرتد ره تورغان آزتی اوقومق ، یازمق ، بلمك ، طرشمق ، اویلامق ، آكلامق . اعتبار قیلیمقدر آدم بالاسی عقلنی اوقومق یازمق بلمك آكلامق اعتبار قیلیمق ایله رزقلاندرب تربیه اینسه دنیا و آخرتده یوقسارو درجه‌گه آشار الله تعالی بیرگان عقلنی آخرتی ایچون صرف ایدر و آخرت نك ایگونلکی اولان دنیاسی ایچون تییشلی ادرنده توتار معیشتی ایچون تدبیر ایدر کونکلی آچلورتنی ینکل بولور ترکلیکی خوش اولور .

بودنیاده ترکلك ایدر ایچون بیك كوب نرسه لر کرک اول کرک نرسه لر نی حاضرلمك ایچون عقل و فکر کرک عقل سز فکر سز براشده قیلوب بولمیدر دخیده دنیاده یالغزغنه ده ترکلك ایدب بولمیدر مثلا آشامق نرسه سی ایچون اولای ایگونچی گه محتاج ثانیای ایگون نی اشلاوچی گه محتاج ثالثا اون ایدر ایچون تکرمانچی گه و پشرمك ایچون پشرگوچی گه محتاج بوله الحاصل برلقمه طعام آشامق ایچون نیچه و نیچه کشی نك خدمتی بولمق لازم شونلر نك برسی توغری کلماسه شول برلقمه نی آشارغه ممکن دگل اوشاندق برکیم کیماکچی بولساق اولای اول کیم پوصطا و بولسه پوصطا و نی اشلاوچی و تگوچی گه محتاج و اول پوصطا و نی اشلاوچی چون ایبی اشلاوچی گه چون ایبی اشلاوچی چون نی حاضرلب کیترب ساتوجیغه چون ساتوچی چون آلور ایچون قوی صارق آصراغوچی غه محتاج کرک نندای کیم بولسون برکیم نی کیمک ایچون نیچه و نیچه آدم گه محتاج بولاسنك شونك ایچون آدم بالالری بر بریله جیولوب توررغه و بر برینه یاردم ایتشور که الفت و محبت ایتشور که لازم بوله در الفت محبت کشی گه یاقتی یوزلی طاطلی سوزلی بولمق معامله وقتندک خوش معامله قیلیمق ممکن قدر فائده ایتمك ایله حاصل اولور اوشبولردن باشقه آدم بالاسینه ترکلك مشکل اولدی کبی آخرتده اولان بیوک درجه لر گه ایرشمکه ممکن دگلدر شونك ایچون مؤمن مسلمان اولان کسه هر کیمگه یاقتی یوزلی طاطلی سوزلی بولمق معامله سنی ینکل و خوش قیلیمق کوچی

بلمك وياوز خلقدين براق اولمق لازم در بزلرى بوقدن بار ايتكان وحد
 حسابسز نعمت لر احسان ايدن الله تعالى اوزرينه شكر ايتمك حمد و ثنا
 ايتمك و هر وقت الله تعالى دن علم نافع توفيق هدايت صوراب دعا
 ايتمك تيشدر

علم لك لر

اوقومق يازمق علم اوگرانمك ايچون باصتقچ در باصتقچ بولسه يوقارى منمك
 ممكن بوله در باصتقچ سز برده يوقارى منمك ممكن توگلدن اى بالا لر
 ايمدى سز برده اوقومق يازمق بليگان صوتكنده اگر اجتهاد وغيرت ايتسه نكز
 تورلى علم لك لر فى آلمق ممكن بولور علم نك نوعسى بيك كويدر سز لره
 بعض لرن بيان ايدله لم : علم التوحيد والصفات ، علم فقه ، علم اخلاق ،
 علم صرف ، علم نحو ، علم تاريخ ، علم حساب

علم التوحيد والصفات ايمان اعتقاد اوگرانكوچى علمدر الله تعالى نى معرفت
 اسم لرى وصفات لرى ايله دخيله پيغمبرلرگه ايمان فرشته لره ايمان كتابلره
 ايمان آخرت كوئينه ايمان تقديرنك ايدگوسى ويمانى الله تعالى دن
 ايدكى الحاصل كشى نه ايله مؤمن مسلمان بولور شونلرى بيان ايدن
 علملكدر بوعلمگه علم عقايد ديب ده ايتورلر فقه الاكبر ديب هم ايتلور
 علم فقه حلال حرام نى فرض واجب نى سنة مستحب نى مكروه مفسد نى بيلدره
 تورغان علملكدر طهارت ، غسل ، تيمم ، مسح ، حيض نفاس حكم لرى ،
 نماز ، روزه ، حج ، زكات ، نكاح طلاق حكم لرنى ، آلو ساتو ، خدمت كه
 ياللامق وصيت ايتمك حكم لرى و بونكا اوخشاغان شى لر نيچك بولسه
 درست نيچك بولسه درست توگل شونلرى بيان ايدن علمگه علم فقه ديرلر
 علم فقه نى هر مؤمن مسلمانغه بلمك فرض عين در

بلمك ديگاندن مراد كتابدن قاراب بارى نقشنى اوقومق توگل بيلكه هر
 مسئله سون آنگلاب كونكله توتومق حاجت وقتده كتابقه قاراماس دن ايلك

درست می توکل می بلمک در مثلا نماز اوقفانده بر کمسه اونتوب تشهدنی
 قالد رسه شول وقتده حاضر کونکلی ایله تشهد یالغش قالسه سجده سهو
 قیلورغه واجب ایسکانون بلمک در شول روشجه بلماسه علم فقه اوقسوب
 بلمگان اسملی بولماس فقه کتابون توتوب قاراغان اسملی گنه بولور
 علم صرف ایله علم نحو عرب تلنی اوگراته تورغان علم درلر صرف ایله
 نحو علمنی بلمگان کشی عرب کتابنی اوقی باشلاسه بیک تیزدن آنکلی
 معناسنی ترجمه سنی یالغشی صرف نحو اوقماغان کشی عرب کتابنی اوقی
 باشلاسه یالغش اوقی شونک ایچون عرب تلنی بلایم عالم بولایم دیگان
 کمسه که صرف ایله نحو علمی لازم در صرف نمودن باشقه عرب تلنی
 بلمک ممکن توکل در

علم حساب عددن بحث ایتکوچی علم در علم حساب ذهن نی آچمق فکرنی
 اوتکون قیلیمقده فائده سی کوبدر امام شافع رحمة الله علیه «من تعلم الحساب
 جزل رأیه» دیمشدر یعنی برمن حساب اوگرانسه آنک رأی جزیل بولور
 بیوک وتوغری فکری اولور شونک ایچون امام غزالی حضرتلری وهم غیر
 الوغ عالم لر علم حسابنی ربع العلم یعنی علم ننگ دورتن بری دیمشدر
 و اوگرانمک فرض کفایه دیوب طریقه محمدیه وغیر کتابلرده ذکر ایدلمشدر
 اوشانداق حدیث تفسیر علمنه آله اولان علم نحو علم صرف فرض کفایه در
 علم تاریخ اوتکان زمانه اولان پادشاه لرنی وعالم لرنی توغان هم وفات
 اولغان ییل لرنی ونندای آثار قالد رغانلرین نی لر قیلغان لرنی بلدره
 تورغان علم در تورلی خلق لرننگ نی درجه ده ترقی ایتدیلمر ونی قدر علم
 حاصل ایتدیلمر ننداین معارف صنایع ایله شغل لندیلمر ونی هنر کسب
 ایتدیلمر دخیده منقرض اولان خلق لر نی سبیدن منقرض اولدیلمر ترقی
 ایدنلری نی سبیدن ترقی ایتدیلمر شونلری بیان ایدن علم در تاریخ
 علمی آدم ننگ فکرنی آچار علمگه تشویق ایدر یاوز خلقدن صاقلانوب
 کورکام خلق ایله خلق لانتق نی مثال ایله کوسترر کبی آکلاتور

اصحاب رضی الله تعالی عنہم اجمعین لرننگ اسم لرین و آنلردین صکره کلان عالم لرننگ اسم لرین توغان وفات اولان یل لرن بلمک دخیده علم مدینه مدیث نقل ایسکان عالم لرننگ مال لرن صفتلرین توغان وفات اولغان یل لرن بلمک فرض کفایه دیوب ابن عابدین ده مذکوردر .

علم اخلاق بنده لرننگ خلق لری قایسی کورکام خلق قایسی یاوز یمان خلق ایسکی و کورکام خلق ایله فی طریقه فی روشپه خلقلانورغه کرک یمان خلق لردن فی روشپه فی طریقی ایله صافلانورغه کرک شونلری بیان ایسکیم در . علم فقه هر مکلفکه فرض عین اولدیغی کبی علم اخلاق ده هر کیمکه بلمک فرض عین در علم اخلاق اوگرافگان کشی که نفسی ننگ مکرلردن هم شیطان وسوسه و مکرلردن صافلانمی ممکن اولور علم اخلاق فی او قوهغان کیمسه که نفس و شیطان مکرلردن صافلانمی قصد ایسکیم صافلانده آلماس شوننگ ایچون سزله بر آز کورکام خلق لرنی و یاوز خلق لرنی بیان ایسکیم تا کیم یاش وقتنکرده کورکام خلق ایله خلقلانوب یاوز خلق لردن صافلانده سز سزنگ یاش صیق چیق کبی وقتنکرده یاش صیق چیقنی کاکری بولسه ده توز ایسکیم بوله در اما یاش وقتنکرده توز ایسکیم توغری قیلنمسه شول کاکری کویگه قاتسه قارتایسه آنی توز ایسکیم بولمیدر توز ایسکیم بولسانک صنادر بالالرده یاش وقت لرنده یاوز خلق لردن صافلانوب کورکام خلق ایله خلقلانورغه طرشه لری یاش وقتلرنده کورکام خلق ایله عادتلنسه لر الوغ بولغاچ کورکام خلقلی جتلی دنیا و آخرت ده دولتی بولورلر یاش وقتلرنده یاوز خلق ایله عادتلنسه لر کورکام خلق ایله خلقلانورغه طرشه لری قارتایغاچ کورکام خلقلی بولورغه طرشه ده بولماس فاطقان آغاچ کبی بولور .

(کورکام خلقلار)

دین تانومق ، ادبلی استقامتلی بولمق ، قناعتلی بولمق ، صبرلی ثباتلی بولمق ، کشی که الفتلی بولمق ، هر کمنی قرداش کبی کورمک ، حسن قرین ،

راست سوزلی بولمق ، کشی نی رعایه قیلیمق ، یومارد بولمق ، دوست قه چن دوست بولمق ، تواضع لقلی بولمق ، الله تعالی گه عبادت قیلیمق ، گناهین صاقلانمق ، کشی گه یاردم ایتمک ، بالک لک اوزره بولمق ، قیلغان رعاینی اوتتمک ،

(یاوز خالق لیر)

انانیت = من من لک ، کوچی لک قیلیمق ، یاوز تللی بولمق ، کشی نی خور لاق ، نمام لقی ، شایان لقی ، هیله کار لک ، کشی گه ضرر و زیان ایتمک ، اوغری لقی ، آشقمق ، غرض ، غیبت ، مسخره لک عارسز ادبسر لک ، یمین ، ثبات سزا و مالی بولمق

(دین تانومق)

دین تانومق علم الترمید و الصفات او قومی ایله حاصل بوله در بو علم گه علم عقاید دیب هم ای تور لیر .

(استقامت)

یعنی شریعتده توغری تورمق استقامتلی اولان کیمسه نی هر کم سور هر کم استقامتلی کشی نی از لیدر و هر یرده استقامتلی کشی نی قبول ایدر لیر .
استقامت هر خصوصاً بتمز توکنمز بر خزینه در استقامتلی کشی هیچ وقت اویاتلی بولماس هیچ اورنده جوابته قالماس اختیاری ایله یورر سوزینی آیرماچق او تگون سویلر هر عالم قاشنده حرمتلی و معتبر توتلور شونک ایچون بالالریاش وقتدن استقامتلی بولورغه شریعت بیورغانچه اش قیلورغه سوزینی توغری سویلر گه تیش یاش وقتده نی نرسه گه عادت لسنسک شونک ایله قار طلقه ایرش رسن

(ادب)

کریک الوغ کریکچی اولان کیمسه بولسون هر کم گه دین تانومق استقامتلی بولمق فرض عین اولدیغی کبی ادبلی بولمقده لازم در ادبسر کشی عالم فاضل بای بولسدهده هیچ کم قاشنده معتبر توتلماس و هیچ کیمسه دن حرمت کورمس آدم بالاسی نیک اعضاسی اوسوب قوتلی بوله باشلاغاچ آشارغه ایچار گه محتاج

بولغان كىي عقلى ده ادب گه محتاج در ادبلى بولمق ايچون ادب نه ايد و كنى
 بلمك تيش او قومق يازمقنه ادبلى بولمق تورمق ياتمه قده ادب آشامق ايچمك
 ادب آنا قارشوسند، ادب الوغ لر عالم لر قارشونده استاذ و خلعق قارشوسند
 ادب طهارت آلغانده اولان ادب نه ايد كنى بلمك تيش در بستان العارفين
 اسملى كتابده فقيه ابوالليث عليه الرحمه ديمشدر اسلام دينى بر شهر
 كبيدر كه آنك بش قلعه (كربيجى) باردر ايگ ايچده اولان قلعه س آلتوندن
 ايكتچيسى كموشدن اوچنچيسى تيموردن در دور دنجيسى يانغان كير پچين در
 بشنچيسى بالچق كير پچين اكر شهر اهلى طش طرفداغى بالچق كير پچين
 اولان قلعه نى بخشى قاراب صاقلاسه لر دشمان آنك اوزرينه برده طمع قيلمس
 بخشى قارامى طش طرفداغى قلعه خراب بولسه دشمان آنك ايكتچيسينه طمع
 قيلور ايكتچيسى خراب بولسه اوچنچيسينه طمع قيلور شولاي ايتوب قلعه نك
 همه سى ده خراب بولور شونك كبيدر اسلامده بش قلعه نك ايچنده در اينك
 ايچنده اول يقين صكره اخلاص صكره فرض عمل لرنى ادا قيلمق آند نصكره
 سنت لرنى تمام قيلمق بشنچيسى ادب لرنى صاقلامق در اكر بر كمسه هر شيدن
 ادبى بخشى صاقلاسه شيطان اول كمسه نى آذر رغه طمع قيلماس ادبى
 صاقلاماسه شيطان سنت نى قالد رغه طمع قيلور سنت نى ده قالد رغه فرض
 عمل لرنى قالد رغه طمع قيلور فرض نيدده قالد رغه باشلاسه آنك اخلاصينه
 طمع ايدر اخلاصيده كامل بولماسه اول كمسه نك يقينى اوزره شيطان قصد
 ايدر بر من ده يقين ضعيف بولسه آنك البته ايمانى ضعيف بولور شونك
 ايچون هر اشته ادبى بيك صاقلامق لازم در

(اوقومق آدابى)

علم او گرانگانه اول نيت نى درستلمك بو علم ايلان دين تانوب ادبلى
 بولسام ايدى بخشى لق يمانلق نه ايد كنى بلوب بخشى بولسام ايدى عمل
 عبادت قيلسام ايدى يمانلقدن يراق بولسام ايدى ديونيت ايدر مرسه گه

کرگنده قرآن ، کتاب ، اوقوغان وقت بولماسه سلام بیرب کرر اوستنده اولان کییمنی بورک لرنی آیاق کییم لرنی آقرین غنه تورب اورنینه قویار ارغتوب طاشلاماس کشی کییمنی کشی باشماقنی برده کیماس کشی نرسه سنه محتاج بولسه صاحبندن رخصت ایله آلور هر نرسه سون پاک توتار اوز اورنینه آقرن غنه بارب آلدینه قاراب اوتورر تییشلی اولان کتابنی آلوب قیقرمی آشقی ایبلاب گنه اوقور درسنی بلکانگه قدر بیک طرشوب بلسام ایدی دیب اوقور خاطرندن چقماسون ایچون بلکاچ دخی تکرار ایدر ابد اشلی ایله برده اویناماس آلارنی شیارتماس کولکی سوز ایتوب آلارنی کولدرماس ممکن بولسه طهارت ایله اوقور قرآننی طهارت ایله توتار درسدن برده قالماس قایتور وقت یتکاچ استاندندن رخصت آلوب غنه قایتور

یازو یازغانده آلدینه قاراب استادی بیورغان کرکی نرسه فی گنه یازار یوق بار او یون کولکی سوز یازماس کاغد قلم لرنی پاک توتار بلچراق شابشاق اینماس قلمنی بیک اعتبار ایله توتار یازب تیمام بولغاچ کاغد قلم لرنی اورنینه قویار یوغالتماس صندرماس یازغان سوز لرین درست بولدی میکان دیب آقرن غنه اوقوب قارار خطاسی بولسه توز اتور قرآن ، کتاب چیت لرینه برده یازماس قاره تیرماس ادبلی بالاقرآننی بیک الرغلاب ادب ایله توتار اوشانداق کتاب ودقتر لرینی پاک توتار قاتنده ادب سز بالا بولسه آنک ادب سز سوزینه قاطشماس آنک سوزندن کولوب ادب سز لکی ننگ آرتماقینه سبب بولماس

آشماقی و ایچمک ادابی

آشماقی و ایچمکده دخی ادب لر کوبدر آشارغه اوتورماسدن ایلیک قول لرین یوار آشاب تمام بولغاچ دخی یوار اوّل آشی تورغان طعام حلالدن بولمق شرطدر آنک ایچون آشایان طعام آشی قزاننده (معهده) قایناب قانغه ایلانده شوندن طامر لرغه جاییلوب شول طعام آخرنده یا ایت یامای غه ایلانده

آشاغان طعام مرام بولسه حرام دن بولغان قان ایت ده حرام بوله پیغمبر علیه السلام دیمشدر که : حرامدن اوسکان ایت اوطقه لایق : دیب اگر بر کسه اوزی ننگ اعضاسنی اوطقه یاندرهسی کلماسه حرامنی برده آشاماسون ایچماسون حلال طعامنی آشارغه اوترغاچ بسم الله الرحمن الرحیم دیب ایتور اونک قولى ایله آشار طعام ننگ اورتاسندن آشاماس اوز الدندن غنه آشار آشاغانده ادب ایله تزلنوب اوترر بارماقلى ایله اویناماس آشاغانده کوزی ایله کشی ننگ آغزیننه و آشاماقیننه قاراماس کوزی قاشی ایله اویناماس آشاغانده توچکرسه یوتکرسه کیلسه چیتکه تابا قارار آغزیننه بورنینه بارماقلى قرین طغوب قازب اوترماس قاشینوب یا ایسه قرین قنغرایوب اوترماس طعامغه آیاغین صوزب اوترماس آش یا ولقغه توشکان والحق لرنی آشارهم قولنی دستمالغه سورتماسدن ایلك بالاق سنت در

(طهارت آدابى)

طهارة و نمازده دخی ادبلىر کوبدر هر کمه اول ادبلىرنی صاقلامق تیبشدر طهارت نماز ادبلىرى طهارت و نماز بیان ایدن کتابلرده ذکر ایدلمشدر مونده بیک آغنه بیان ایدهلم طهارت آلماقی بولوب بذر فکه بيموشقه چغھسی بولسه بذر فکه کرکانده سول آیاغین آطلب کرر (بسم الله اللهم انی اعوذ بك من الرجس النجس الخبيث المحيى من الشيطان الرجيم) دیور اونک قولى ایله استنجا قیلماس آشامق ایچمک ده کیم کینگانده اونک قولنی یورتر نجس یبرمک ایچون هم بورون سنگرکانده سول قولنی یورتر حاجت اوتتمک ایچون اوترغانده قیاشقه و آغ قارشى اوترماس قبلهغه قارشى ده آرقاسیله ده اوترماس حاجت اوته گان وقتنده سوز سو یلاشماس ممکن قدر بولنی کیم و اعضاسی اوزریننه تیرودن صاقلانور ممکن قدر پرده لنور بذر فدن چغغانده اونک آیاغین آطلب چغار طهارتله باشلاسه بسم الله ایتور قول و آیاتی بولغانده اونک یاغین اول یوار قبلهغه قارشى اولور هر

اعضانی اُولکی یومقده اشقر قولنده یوزک بولسه آنی قملد اتور اگر صو
ایر شماسلک بولسه یوزکنی قملد اتفق فرضدر مسح وقتنده بارماقنی قولاق
اچینه کرتر موینینه مسح قبلور طهارت تمامی صوتکنده پیغمبر علیه الصلوة
والسلامقه صلوات ایتور دخیده (اللهم اجعلنی من التوابین واجعلنی من
المتطهرین) دیب ایتور دخیده موندین باشقه ادبلیری باردر تفصیلی طهارة
نماز بیان ایدن کتابلرده ذکر ایدلمشدر

سو یلاشمک آدابی

سوز سو یلامکده ادب لر بیک کوبدر کشی عقلی سوزندن معلوم اولور
تل کونکلنک ترجمانی در ادبسر اورنسر سو یلانگان سوز ایاسی نك ینکل
عقلی اولماقینه دلیلدر سوز هر وقت ده اولچاو ابله اولمق تییش یا دنیا
یا آخرتینه فائذ اولان سوزنی گنه سو یلاشمک تییش هیچ فائده سی اولغان
سوزنی سو یلاماس صورامانغه جواب بیرمس هیچ وقت یالغان سو یلاماس
آنط ایتماس کشی فی سوکماس بوزوق سوز سو یلاشماس کشی نك یوراکنی
ترماغان کبی ایترب یا باشینه صوقغان کبی ایتوب سو یلاشماس دخیه عقلی
کمهسه چیل باهیوان کبی نرسه فی برده سوکماس آنلره لعنت او قماس
شیطانندن باشقه هیچ کمکه لعنت او قوق تییش توکلدر پیغمبر علیه السلام
ایتدی تییش سز نرسه که لعنت او قرغان کشی نك لعنتی اوزرینه قایترب
دیددی بعض نادان کمسه لر کورلمشدر که فی نرسه که آچوی کلسه آنکا
لعنت اوقی سوگه مثلا چیل خلاف کلسه یا آطی خلاف کلسه چیلر که و آطینه
لعنت اوقی سوگه بواش الوغ نادانلق و احمققدرد ادبلی عقلی کمسه نك
اشی توکلدر

آنا آنا قارشی سنده اولان بعض ادبدر

آنا آناسندن ایلمک سوز باشلاماس آنلره قنقرب خطاب قیلماس آنلورنک
سوزلرین توتار آنا آنا آلدنده آیاق سوزب اوترماس هم آنلر آلدنده

یاتماس (یعنی یوقلاغان وقت بولماغانده) بر بر یرگه باراسی کیلسه
 رخصت صوراب قنه بارر وقت سز آشاماس آشاسی کیلسه آقرین غنه
 ادب ایله صوراب آشار بر بر نرسه فی خطالف ایله واتسه آنی صوراسه لر
 توغری جواب بیرر ، خطالف ایله من واتقان ایدم اتکایم انکایم موندین
 آری واتماسقه طرشر ایدم بویولغه عفو بیوره سز دیب آلردان کیچارگه
 اوتنور قلم کاغد کتاپ کبی نرسه کرک ایدی بولسه تولنب آتاسندن ادب ایله
 صورار اتکایم منکا فلان نرسه کرک ایدی آلوب بیرسه نکز مرهمتنکزذن
 اولور ایدی سزنگ تربیه نکز وخیر دعانکز برکاتنگ مونکا قدری طرشقان
 ایدم تاغن خیر دعانکز ایله آلوب بیرسه نکز قولمدن کسگان قدر طرشر
 ایدم انشاء الله دیور

اگر قوناق کلسه اول وقتن بیگراک ادبنی صافلامق نییش آتا آناسی قوناق
 ایله آشاب اوترغانده منکابیر دیب قوناق آلدنده برده صوراماس قوناق ننگ
 آشاغانون قاراب اوطرماس قولندن کیلسه قوناققه حاجت بولغانده قمغان
 صوحاضرب بیرر قوناق قول یوسه دستمال طهارت آلسه سولگی توتوب
 تورر حاجت وقتی یتکاچ ادب ایله بیرر بوشانغاچ هم آلوب قویار قوناق
 توره باشلاسه تورر طشقه چغه باشلاسه کییم لرین آلوب بیرر آیاق کیم لرن
 حاضرلب کیتیرر آتا آناسی چاقرماسه قوناق مجلسنه آشارغه اوطرماس قوناققه
 خدمت اینتاسی یا آتا آناسینه یاردم ایته آش حاضرله سی بولماسه قوناق
 ایله کورشکاچ آقرین غنه ادب ایله ایکنچی ایوگه چغار قوناق فاتنده تورماس
 ای بالالر سزله بعض ادبلرنی بیان ایتدیم شاید ادبلی بولورغه طرشرسز
 لکن مونده ذکر ایدلگان دن باشقه دخی ادبلر باردر عمرنگز بولوب الله تعالی
 اوقورغه نصیب ایلاسه تاغن ده الوغ راق کتابلرده یازلغان ادبلرنی اوگرانورسز

قناعت

قناعتلی اولان کسه اوزینه امین لك راحت لك سلامت لك واعتبار کیتیرر
 قناعت بیک ماقنالی گوزل بر صفتدر بار رزقه قناعت ایتمک بوزلماس

وتوکنمز بر خزینه در شونک ایچون الله تبارک وتعالی ننگ بزلره احسان ایتمش اولدیغی نعمت لره راضی اولوب، هر وقت ده شکرینی ادا ایدرگه طرشمق لازم در. دنیا اشده هر وقت اوزنگ دن کیم وفقیر اولانلره قاراب عبرت آلوب شکر ایتمک، علمده عملده کورگام خلق ده ادب ده اوزنگ دن یوقاری اولانلره قاراب منده شونلر کیی بولسام ایدی دیب طرشمق وغیرت ایتمک لازم در

صبر ثبات

بر ایز گو اولان اشنی باشلاغاچ تمام ایتمکچی صبر قیلیمق نی ثبات دیرلر. بو دنیا شوند این میدان در آنده همت لراوزشر، هر کم آرتدر رغه طرشر، صبر ثبات ایاسی هر کمدن آلقه چغار، دنیا و آخرت ده آنک یوزی کولار، کونکلی شادلانور، سرک نند این اش بولسه ده ثبات سز بولماس، ثبات سز کشی هیچ وقتده مرادینه ایرشماس، ثبات ننگ ضدی ثبات سز لکدر (آومالی بولمق) عقللی کشی بر اشکه کرشکچی بخش لاپ اولیلر آشغوب کرشماس بو اش تییش می یوقی عقل ایاسینه تجربه اینار تمام تییش ایکانون بلسگاچ اول اشکه کرشر بر کرشگاچ اصلا تمام ایتماین قویماس پیغمبر علیه السلام ایتمشدر: «ایز گو اشنی تمام ایتمک باشلامقن خیرلی را کر» دیب. ایز گو بولغان اشنی اشلارگه کرشگاچ اول شیطان وسوسه بیرر بو ایز گو اشنی باشلادی ایچماسه تمام ایتمای قالدرسون دیب تورلی خیال لر صالحور هیچ بولدره آلماسه آخرنده شیطان ایتمچی تورلی وسوسه بیوره باشلار وایتورکه ای فلان سن بخش کشی بوند ای ناچار اشلر سنکا کیلشمی مونسن بلمی اشلی باشلاغان سنک بو اشنگ فلان و فلان وجه دن شریعتکه خلاف دیدور شیطان اوزی گنه قنور توب ایز گو اشنی توقتاتا آلماسه بعض آحمق لرنی قنور توب دخی قوشار بار فلان کمسه ایز گولک قیلام دیب یاوز اش قیله سن بخش کشی آنی وعظله دیب لکن عقلی کامل اولان کمسه هر اشنی باشلامسدن ایلمک شرعی می توگلمی تیکشرگان بولور عالم لردن صور اغان بولور شرعی می توگلمی بیگ

آبرماچق بلوب کرشکان بولور شونک ایتچون شیطان وسوسه سینه قاراب یا
ایسه قنور توچی مقسدر سوزینه قاراب باشلانغان ایزگواشنی تمام ایتماین
قویماس شوندا این وقت ده علم عقل تائی نصیحت صفت لرینی جامع اولان
کمه گنه شیطان وسوسه سنی ردایدر الله تعالی ننگ توفیق هدایت ویرمکلکی
ایله یوقسه الله تعالی ترفیق هدایت ویرمه شیطان وسوسه سنن قنولیف
مکن توگلدن حضرت علی کرم الله وجهه دیمشدر (الناس رجلان عالم ربانی
ومتعلم علی سبیل النجاة وسائرهم هیچ رعا اتباع کل ناعق یمیلون مع کل ریح)
یعنی آدم لر ایکی در بری عالم ربانی در ایکنچیس آخرتده قنولیف ایتچون
علم اوگرانگوچیدر باشقه لر سیوری چمن بوغازینه خدمت ایتکوچی هر
قارغه طاوشینه ایارگوچی هر یاقدن کلگان چیل گه آوارلار دیمک هر یاقدن
کلگان چیل گه آوغان هر قارغه طاوشینه ایارگان آومالی کشی نی کشی گه
صاناماغان حضرت عمر رضی الله عنه دیمشدر زیراکلرنک ایگ زیراکلی
قاچقان نی الفت ایله کیترگان بیراقنی تلطیف ایتکان وهر کمشی اوز اولچاوی
ایله اولچکان ایشنگان نی کورگانگه قاتشدر مغان (یعنی هر ایشنگانگه اشانماغان)
کمه در دیمشدر هر ایشنگانینه اشانوب آوب تونوب یورگانلرنی زیراکدن
صاناماغان بعض کمسه بوله در کوز آلدنده بر نرسه نی کوره حقیقتن بله صکره
بر کمسه شول کوزی ایله کورگان ننگ خلافتی آلداب یالغان سویلی حاضر
شونکا اشانده کوزی ایله کورگان حقیقت نی انکار ایده قارش کیله موندای
ثباتسز کشی ایله هیچ کم معامله قیلاسی کیلماس وآنک سوزینه اشانوب بر
اشده قیلماس پیغمبرم محمد علیه الصلوة والسلام ننگ صحابه لری نندای
درجه لره ایرشدیلر همه سینه ثبات ایله ایرشدیلر صبر ثبات ایاسی آخر
بر کون مرادینه ایرشور مسعود اولور

الفت

شاگردلر هر وقت بر بر یله الفت وانسیت لی بولور یعنی کولریوزلی طاتلی

سوزلی اولوب خوش معامله ایدر لر کشی نك خاطرین قالد رلق کونکلنی
 قورلق سوز قرانغو یوز ایله معامله ایتماسلر بونی الفت وانسیت دیرلر
 کولر یوزلو طاتلی سوزلی اولان کشی هرکم قاشندک ماقتاولی بولور هرکم
 آنکا دوست بولور قایدہ بارسده هرکم آنی یاراتوب قدر حرمت ایدر لر
 اما قرانغو یوزلی یمان سوزلی کشی نك اولور اولماس عیبنی صاناب
 دوست لرین خورلاب یا او باطلی ایتموب یوزلی نك پرده سن بروتوب باشینه
 صرفغان کبی ایتموب سویلاشکان کشی لریالغز قالمق قیلغان اشینه قایغو
 حسرت جیماقدن باشقه فی تابسونلر

هرکمنی قوداش کبی کورمک

عقللی ادبلی کشی هرکمنی قوداش کبی کورر اوزندن عالم رک کمسنی
 استادی کبی نادانراقنی شا کردی کبی کورر
 یاشی الوغراقنی آغاسی کبی کوچک یاشلی فی اوزندن کوچک توغانی کبی
 کوروب رحیملی شفقتلی بولور .

حسن قرین

بالالر یاش وقتلرنک اوزلرندن بخشی راق ادبلی راک کورکام خلقلی سبق
 ودرسنده ثبات وغیرتلی اولان ابداش ایله یورب اوزی ده شونک کبی
 خلق لنورغه طرشمق تییش در کیله چک زمانلرنده شول کورکام خلقلی
 ابداشندن آرتقه قالماین بلکه آندن ده آرتق راق کورکام خلقلی و آرتوغراف
 ادبلی سبق ودرسنک آندن آرتوغراف ثباتلی بولورغه طرشمق تییش در یمان
 خلقلی ادبسن سبق ودرسنک ثباتسن بالالردن براق بولمق و آنلرده کوریلان
 ادبسن لک ثباتسن لک دن عبرت آلوب آنلر کبی بولمقدن بیک صاقلانمق
 تییش در آنک ایچون بودنیاده یاوز یولد اشقه ایارگان آندن ده یاوز راق
 بولماق کورلمشدر هم بخشی بولد اشقه ایارگان کشی ده بخشی بولغه کرب
 ادبلی استقامتلی بولغانی تجربه ایله بلنمشدر

راستگو

راستگولك يعنى توغرى سوزلى بولمق غايت گوزل بر طبعيت اولد يغندن هر كم راست سوزلى اولمق لازم در خصوص بالالرباش وقت لونا راستلقن آيرلماستق تيبش چونكه بر كره راستلقن آيرلسه ايكنچى وقتك اختيار سز آنك سوزينه يالغان قاطشراوزى بلميده قالور راست سوزنى صاناغان كى آيرم آچيف سويلامك تيبش در طنكلاغان كشى آكلامى قالورلق فابتارب صورارلق بولماسون سويلانگان سوز بىك قچقرايىنجه ايشتورلك وابشتگان آنكلارلق بولسون قورت قورت سويلانگان سوزنك معناسى يوقدر لکن طنكلاغان كشى يالقرلق آغر و آقرين ده بولماسون هر اشد اورشاچه بولمق خيرلودر راست وطوغرى سوزنك نازك^۱ و كوركام افاده ايله لکن تكلفسز تصنع سز سويلند بىكى تقديرده تأثيرى آرتق راق اولد يقى كى قاطى وكونكل قيرراق سوزنك هيچ تأثيرى اولماس بالالر كشى آراسنده اشانچلى بولايم ديسه نكز هر وقت توغرى سوزلى اولوب وسوزنكزنى بوراك كه باطشلى كونكلكه اخشاولى ايتوب سويلارگه طرشنكز

رعایت و رعایتكارلك

بالالر هر وقت اوزلرندن بيوك والوغلره حرمت و رعایت ايدب سوزلرين طنكلامق لازم در اگر بر بالا اوزندن الوغلره حرمت و رعایت ايتمايوب سوزلرين توتماز ايسه رعایت ايتمگان بولور ادب سز انصاف سز اسمنى آلورقارشى خود بين اوز سوزلى دبرلر خصوصا آتا آنا و استاد سوزلرين كامل برينه كلتورمك ايجون طرشمق لازم در آتا آنا و استاد سوزين

(^۱) نازك بواورنده چككه معناسنده اولمايوب نواكت معناسنده .

تو تماغان بالالرم علم دن محروم اولد قلمری کبی دنیا و آخرتده بختسزده اولور لر
 کرک تانوغان کرک تانومقان بولسون هر مسلمانغه توغری کلسگاندہ سلام
 بیدرمک تییش در اورامده اوزب بارغان کشی بولسه بعض انصافسز بالالر
 قیقرب قاله منی بعضسی طاش آتا یا ایسه آغاچ ارغته آرابه چانا آرتینه
 یابوشه موندای بالالر اورام بالاسی اسملی بولور بیک ادبسنز انصافسزلق
 هم باوزلق علامتی در اورامدان اوزوب باروچی کرک مسلمان بولسون
 کرک بولماسون موندای باوزلق ایتمک اصلا تییش توگلدر آندای
 رعایتسز بالالر کیلاچکده بر بلا وقتنه گه توشمک احتمالی بیک قریبدر

(سخاوت)

یوماردلق گوزل و کورکام خلق لرنک بلندسی در هر کیمه یاراغان ماقتاولی
 فعل در . هر کم اوزینه الله تعالی احسان ایتمش اولدیغی نعمت دن اوزی نک
 حالتیچه و قدرتی بیتکان قدر مالنی تییشلی اورنلره صرف ایتمک تییش در
 توغان لرینه و غیر قرداشلرینه خصوصا عالم لره و شاگردلره انعام احسان
 ایتمک بیک الوغ خلق در لکن هر اشدہ اورتاچه بولمق خیرلو اولدیغی
 کبی بونده دخی اوزی و جماعت لری آج یا لانغاچ قالورلق دره جهده آچیق
 قوللی بولمقده مدوح دگلدر بعض بالالر بولا اوزنده نی بولسه ابد اش لرینه
 بیروب بنره صنکره اوزی کمدہ نی کورسه شونی صوری حتی بعض علمده
 اخلاصی یوق بالالر مدرسه گه کلکچ آزق بتدی آشارغه یوق دیب
 قایتور ایچون ایکمک کومچ لرین کشی گه بیروب بنره ده آزق بتدی دیب
 قایتوب کینه بواش یوماردلق توگلدر بلکه حیلہ کارلقدر موندای بالالر
 هیچ علم آلا آلماسلر آخرب رکونده نادان قالوب رسوای عالم اولور لر شونک

ایچون یوماردلقغه قدرتی بار کسه یومارد بولسونده نیتی درست بولسون
 و بعض بالالربولا قولنده اولان هیچ نرسه فی تیبیشلی اورنینه ده بیرمی کشی
 نرسه سینه اوزی قزغاحتی آناسی صدقه بیر دیب بیرگان آنچه سنده استغادینه
 بیر مایچه پرنلک چیمش کانغیت آلوب اسراف قیلوب بتره بو کبی یمان
 ویاوز خلقلی بالالردن خدا اوزی صافلاسون .

(صداقت)

صداقت یعنی راست اولان دوستلق گوزل خلق لرنک برنجی سیدر شا کرد لر
 یاش و قندان سوز لرینی و خلق لرینی توغری قیلمغه و دوستغه حقیقی
 (چن) دوست اولورغه کرک . بر انسان اوزی ننگ دیننه دولت و ملتنه دوست
 و قدر داشلرینه راست صداقتده اولور ایسه بو صداقتی هیچ بر وقت ضائع
 بولماس صداقت ایاسی اولان کسه بر وقت ده زحمت چیکسه ده آخری
 سلامنگه چغار صداقتسز کشی ایله هیچ کم سر سوز سویلاشماس و آنکا
 هیچ کسه انابت ایتماس صداقتسز کشی گه بر کسه اوزی ننگ سر سوزین
 سویلاسه اول اوزی ننگ احمق لقی و کوتاره آلمغانلقی سببلی اول سرنی
 دشمانینه سویلار و آندن سویلاگان کشی گه ضرر کلور شول ضرر سببلی
 منگو دشمانی بولوب قالور سرنی شونکا سویلاب خراب بولدیم دیو سویلار
 خلق آراسنده صداقتسز خائن اسمی چیغار بر اسمی چقغاج منگو شول
 اسمدن قنولماس .

(عبادت)

بنون دنیانی آدم لرنی ، حیوانلرنی ، اولن ، آغاچ ، طاو ، طاش فی لربار اتقان
 و یوقدن بار ایتمکان بر الله تعالی در بیر و کولکرنی الله تعالی یوقدن بار

قیلمش در بزگه آشارغه ایچارگه وبرگوچی وهر بر بلا وقتنه آغرف
 صرغامق لردن صاقللاغوچی الله تعالی گه فی قدر شکر ایتساعده حقیه
 شکر قیلا آلامقز ممکن دگلدر فی قدر عبادت قیلساعده آزدرد بالالر باش
 وقتلرنده عمل عبادته بیک طرفه لازم در بش وقت نمازنی قالدرماینچه
 بخش لب او قورغه تیش هم باشقه عبادتکرنی وقتیه ادا ایتمک لازم در
 دخیده گناه دن بیک صافلامق لازم در باش وقتنه نرسه گه عادتلساگ
 شول عادت ایله عمر کیچر .

(معاونت)

معاونت کشی گه یاردم ایتمک در بیک کورکام خلقدرد بودنیاده هیچ بر اش
 یاردم سز بولماس بر کسه طارلقغه توشکان وقتنه آنکا مال ، قوه ، (تن قوی)
 عقل ، علم ، تلی ایله یاردم ایتمک بیک گوزل خلق در حتی بعض وقت
 یاردم ایتمک فرض ده بولور . کشی گه یاردم ایتکان اوزی طارلقغه توشکان
 وقتنه دخی آنکا یاردم ایتوچی بولور یاردم سز کشی اوزی طارلقغه توشکان
 وقتنده ده اوزینه یاردمی تابا آلماس یاردملی بولمق الوغ مروّت در بالالر
 باش وقت لردن رهیم لی شفقتلی یاردملی بولنکز بیگرکده اوزنکزدن
 کوچک لره شفقتلی یاردملی بولنکز اوزنکز گه ده یاردمی لر تابار سز .

(نظافت)

نظافت پاکلیکدر پاکلیک گوزل طبیعت در پیغمبرمز علیه الصلوة والسلام
 «اسلام دینی پاکدر بس سزده اسلام ایچون پاکلنکز» دیمشدر بالالر آغز ،
 بورون ، قولاق ، قول ، واوست باش کییم لرنکز فی هر وقت پاکتوتارغه غیرت
 ایدنکز پاکلیک کونکنی خوش لاندرد هر کم پاک کسه یه محبت ایدر

بالعكس پاك اولماغان كېمەدن ھەر كېم بېگىرانور (جيرانور) پاكلك ايله
يورمگان كىشى صاصير پاكسزلك كۆپ آغرىق صرغامقەدە سېبىر .

(وفا)

گوزل و كور كام خلق لردن بىر نچىسى دە وفادر قىلغان و عەدەكە خىلالق قىلمايچە
اوتامك وفادن در آتا آناغە اطاعت قىرداش و توغانلرە خدمت و رعایت
ملئە محبت وفادن در وفاسز كېمە اوزىنە راست دوست تابا آلماس وفاسز
كىشى طارلققە توشسە ھېچ كېمگە ھال لرىن بىيان ايله آلماس و ھېچ كېمەدن خدمت
ورعايت كورمس خدمت قايدە ياردەم ايتوچى دە بولماس اى بالالر ياش وقتدن
وفالى اسملى بولورغە طرش نكز ھەر كېمەن ھرمەت و رعایت كوررسز .

(بشاشت)

آچىق كۆلر بوزلو طاتلى سوزلى اولمق قدر بلندلك بوقدر آچىق كۆلر
يوزلى طاتلى سوزلى اولان كېمە ايله ھەر كېمە مجلسداش اولاسى كېلەدر
چونكە طاتلى سوزلى كۆلر يوزلى كېمە ايله مجلسدە اوتىرق قايغولر نى بېرر
كونكل گە شادلق و بىرر شاعرەز على چقرى دېمىشدر :

آچىق يوزلر قىلوردل خستەنى شاد * كولاچ يوزلر قىلورلر غەدىن آزاد
عبوس الوجه يعنى چىق يوزلى قارانغو چرايلى قاتى سوزلى كېمەلر اوزلرى
شادلق كورمگان بلان گنە قالماسلر مجلسدە اوتىرغان كىشى لرنىك كونكل لرىن
قرب يوراكلرىن طومارلر شېخ سەدى دېمىشدر .

بىك ناتر اشيدەدر مجلسى * بىر نچىدەل ھوشمندان بسى
يعنى مجلسدە بىر جونماغان طوپاص كىشى بولماق ايله كونكل اباسى اولان
ھەر كېم نىك كونكل رنجيدر .

اگر برکة پر کنند از گلاب * سکی در وی افتد کند منجلا ب
 اگر قیونی گل ایله تولى قیلوب خوش ایتساگ برات توشه آتی مردارنجس
 قیله در اوشانداق مجلسده بر قرانغو یوزلی قاطلی سوزلی کشی بولسه هر
 کم نك کونکلی بوزیلور. ای بالالر نی قدر آچوونکز کلسه ده قارانغو یوزلی
 اولمایوب طاتلی سوزلی یاقتی یوزلی اولورغه کامل صبر ثبات ایله طرشتکز
 هر کم سزنی سوهر دوست کورر .

(عصمت و عفت)

عصمت و عفت ایکسی ده بر معناده در کشی اوزی نی عیب و کناهدن طاقتی
 یتگان قدر صاقلانمق در غایت کورکام و هر بر مؤمن و مسلمانه فرض در جمیع
 خطا و گناه لردن پاک اولمق پیغمبرلره خاص کبی اولوب فرشته لردن و پیغمبر لردن
 باشقه گناه دن بتونلای پاک اولمق ممکن دگل کبی ایسه ده هر کم طاقتی قدر
 صاقلانمق لازم در و هر کم اوزی نك یوز صووینی و ناموسنی صاقلانمق تیشدر
 چونکه گناه دن چیرکانمی تورغان کشی هر کم فاشنده اویاطلی و رسوای اولور
 و هر کم آنکا قرین گوزی ایله قارار طاقتی قدر ناموسنی و یوز پرده سنی
 صاقلانمق کشی نی هر کم ارزوایدن و هر کم آنک ایله معامله قیلاسی کیلور
 عصمت و عفت سز کشی دن هر کم قاچار ای بالالر دنیا و آخرتده خورلقغه
 قالماس ایچون عصمت و عفت ایاسی اولورغه طرشتکز عصمت و عفت قدر
 بهالی خلقی یوقدر الله تعالی هر قایومزه عصمت و عفت نصیب ایلیوب دنیا
 و آخرتده یوزمزی آق قیلسون آمین

(حفظ صحت)

صحت و سلامت لك نی صاقلانمق اعضاغه آغرلق و صرفا و بیره تورغان نرسه لردن

صافلانمق نى حفظ صحت دبرلر بوندنياده علم حاصل ايتمك ايز كوعمل قيليف
 صحت و سلامتلكدن باشقه بولماغانى معلومدر صحت و سلامتلكنى يوق كشى
 اوزى نك ايك كرلكى اشنى ده قارى آلميدر شونك ايچون مرض پيدا قيله
 تورغان سلامتلكنى بيره تورغان نرسه لردن بيك صافلانمق لازمدر
 آشامق ايچمكده يوقلامق تورمقده كيم كيمكده هر قايسنده اوزينه خاص
 حفظ صحت قاعده لرى واردر تفصيلى حسين رمزى نام طبيب نك حفظ صحت
 الشبان نام كتابنده ذكر ايدلمشدر و آندن بشقه دخى حفظ الصحت كتابلىرى
 واردر شاگردلره او قوتومق تيبشلى در سلامتلكنى صافلامق ايچون هوالى
 ياقنى اورنده تورومق تيبشدر چونكه بوزق هوا آغودر آدمى نى هلاك ايدر
 اگر مكنب ده شاگردلر كوب بولسه ترزه لرنى آچوب هواسنى آلدشدرمق
 تيبشدر چونكه كشى كوب بولغان يورط خصوصاتار بولسه هواسى بيك تيزدن
 بوزولور مكنب ده اولان بالالرنى وقت وقت طشقه چغارهق لازمدر بوندنيا
 سبب يورطيدر الله تعالى اوزى نك حكمتى ايله هر نرسه نى برسبب كه
 باغلامشدر صافلانغاننى خدا صافلار دبرلر اول صافلانمق مونك صونكده
 الله تعالى حضرتينه توكل ايتمك ايله رسول عليه السلام بيورمشدر صافلانوب
 سلامت صحت بولسانك اول صحتنى اوزنكدن كورمه الله تعالى دن ديب اعتقاد
 ايت بوذكر ايديلان خلق لردن باشقه دخى كوركام خلق لركوبدر الله تعالى
 هر قايموزه كوركام خلقلى خالص و كامل مؤمن اولمغه نصيب و هميسر ايلاسون
 ايمدى سزله ياوز ويمان خلق لرنك ده بعض لرين بيان ايديم

انانيت

انانيت = من من لك عاقل اولان كشى هر وقت تواضع لقلى توبانچيلىكلى

بولمق تیبش در بر کره آغاچ لره باقنر جیمشلی آغاچ گوبه تواضع لقب
 کوسترر کمی باشنی بوگوب توین تابا صالندرب تورر کیبکان قوزغان
 آغاچ اوزنده هیچ خاصیت یوقلفن بلمگان کمی باشن یوقاری کوتارب
 تورر قاراسانک کیسوب اوتقه یاغودن باشقغه یاراماس شاکرد اولان
 ادبلی بالا هیچ کمکه تکبرلک کوسترمس دائم توبانچیلک لی تواضع لی بولور
 اکر تجربه ایتسه نکز کوررسز هر وقت اوزین یوقاری صانوب غرورلانغان
 کشی هر کمنی اوزندن صووتر خلق آندن بیزار تواضع لی کمسه نی هر کم سور

حسد

حسد = کوچیلک دیمک در بر کشی ده اولان درجه نی یاملنی آندن قوزغانرب
 اول کشی دن کیتسون دیمک بو حسد قدر یمان خلق یوقدر کشی ننگ
 جانینه صارلغان بیلاندر اولماینچه آبییرلماس باشقه بر نرسه ننگ بر چاره سی
 بولور حسد ننگ چاره سی یوقدر مگر اول اله العالمین اوزی صاقلایه حاسد
 اولان کشی بر حقیقتنی کورر لکن آنی کورگان روشچه آنکلاماس ایکنچی
 بر بوزوق معنی بیور حاسد که بر کشیگه فائده لی یاملتکه فائده لی سوز
 بخشنی فکر سویلنور ایسه بخشنی لقی انکار ایته آلماس لکن معناسنه
 توغری واره آلماس هیچ یوق بولماغان بوزوق معنالر اوزندن آرتدرب
 قوشار اگر حاسد اوزی سویلاسه هیچ بر سوزی بر غرض دن خالی بولماس
 بخشنی اشنی یامان بویاو ایله بویاب بیک قباحت ایتوب کورساتر یمان
 اشنی گوزل صورتلی کیبیم لر کیبیرتوب قالون پرده اچینه آلوب سویلار ساده
 کشیگه بیک بخشنی بولوب کورنر اما عقلی درایتلی کمسه آنک قالون
 پرده آرتینه یاشرگان قباختن آنکلار
 حسد نی قدر یمان بر نرسه در اگر بر کمسه ده حسد بولسه گرچه علمی

بولسه ده آنى كينره آلماس بر حكيم دن سوراغانلر بوعاسد نيك بوقدرى قارانغو قايقولى يابق آرتى بولا ديب جـواب بيريگان چونكه اول اوز قايقوسى اوستنه يوك ايتوب كشي قايقوسنده كونارگان ديب واقعا شولايدر اوز قايقوسى اوستنه عمسودنده نى در نعمت كورسه هنوز قايفرادر شونك ايچون بونك كى صفت لردن ياش وقتدن صاقلانمق لازمدر هر آرزو ايتگان نرسه سون الله تعالى دن صوراب كشي نرسه سينه قزغوب آندن كيتوب منكا بولسون ديب ايسته مك تيبش ايمسدر الله تعالى دعالرنى قبول ايتكوجيدر صوراغان نى بوش قالدرماس

ياوز تللى بولمق

بعض بالالر الوغ ديب بلماس كوچك ديب بلماس تليينه كيلكان سوزنى ايتر كشي نى خورلار مسخره ايدر بوندای اش ادب تربيه كورمگان بالالرده بوله در بيك يمان خلقدر هيچ بر انسان غه اوخشاغان اش توگلدر وحشت اثريدر هر كمگه هيچ كمسه بي خورلامق درست توگل كو براك وقتده شول اوزنك خورلاغان كشي گه حاجتنك توشار اوياطلى بولورسنگ گرچه فقير دليل فقير بولسه ده خورلامق تيبش توگل چونكه فقير كمسه نك كونكلى بيك توشكلى بوله تورلى قايفو مسرت ايله ايچى تولغان بولادر آنك اوستنه آنى خورلاسانك كونكلى بيگرك قيرلور خورلاغان كشي گه رنجير بد دعا ايدر بلكه قبول بولغان وقتقه توغرى كيلور الوغ لره حرمت وكوچك لره خصوصا فقيرلره رعايت ايتمك ممكن قدر كوونكل لرنى شادلاندرغه طرشمق انسانيت وظيفه سى در

نماملق

نماملق ايكى كشي آراسنى بوزمقدر بيك ياوز خلقدر مثلا بر كشي گه

بارانمق ایچون یا ایسه بر غرض ایچون بر کسه ایکنچی کسه حقنده
 سویلا گمان سوزنی سویلانمش کسه یه ایرشدرر یا ایرشدره تورغان کشیگه
 سویلر نمام دنیا بوزغوچی بوزقلق ایله یورکوچیدر الله تعالی بوکی
 خلقنک شرندن اوزی صاقلاسون نیچه ونیچه کسه لر نی شول نمام لر
 خراب ایتمشدر نمام سوزینه اشانغان کشی ده گناهللی بولوب دوستندن
 کیسله سویلانمش کشی ده دوستندن کیسله بالالر یاش وقتلرندن کشی
 آراسنی بوزمقدن کشی سوزین کشی گه سویلمکدن بیگ صاقلانمق لازم در
 کشی آراسنی بوزه تورغان کشی فی بولغاطچ طایاغی دیرلر اگر بالا سنکا
 فلان کشی فلان دیب ایندی دیسه آنکا هیچده اشانمانکز چونکه یالغانچی
 دنیا بوزغوچی سوزینه اشانوب برده فائده کورماس سز .

شایانلق

بعض بالالر مکتبکه باراسی کیلمیدر اوقوب یازب عالم بولورغه طرشمیلر
 اویونچی اورام بالالری ایله یورب ادبسرلک اورنلرده یوررگه قزغالالر
 اوزلری نك آلتوندن قیمتلی اولان وقت لرینی ضایع ایذب بیبلرگه
 بیره لر کیله چک زمانده اوزلری بختسز نادان قدرسز بولمق لرینه سبب
 بولالر الوغ بولغاچ حسرت ایدرلر وقایغورلر لیکن اش اوتکان بولور
 ای بالالر بوکی حال لردن بیگ صاقلانه سز کیله چک زمان نکزی اویلاب
 کیلاچکده خورلقغه توشماس ایچون اوقورغه یازارغه علم ادب اوگرانورگه
 طرش نکز

حیله کارلک

بعض بالالر مکتبکه باراسی کلمکانون یاشرمک ایچون حیله قوررلر بوکون

باشم آغرى بافلان اعضالرم آغرى يا آياقغه بوق يا ايسه حضرت خلقه
 بزنگ اتى نى فلان ديب ايتنه ميني اورشه شلته لى قينى ديوپ يالغان
 سويلرلر آتاس نادان بولسه حيله سينه اشانوب بالاسون نادان قالدررکه
 هر ايكسینه بيگ يمان اش در بوکبى بالالر مدرسه که کلگاچ دى يالغان
 سويلرلر ايوده بوکون مسافر قوناق بار ايدى يا آتام فلان اشکه قوشدى
 شونى اشلاب سبغم نى لوقى آلماديم يا خودکونکلگه حفظ ايتمدم (بيکلامدم)
 ديلرلر بوکبى بالالر او قومى نادان قالوب آخرکونک رسواى بولورلار .

(زيانکارلىق)

بعض بالالر مدرسه ومکتبه شريك لرى ننگ کاغدينه قاره توشورر يايترار
 ياباشماقنى چيوب قويار ياکشى کيىمى ايله اوينار ايوده بولسه آتا آناسى ننگ
 کرکلى نرسه سون آلوب واتار يايترار يايوغالتير نچککه قولى تىک توررغه
 چدى آلماس کشيکه ضرر و زيان ايدرلر بوکبى بالالر اوزلرينه قاطى جزا
 آلوب برخورلقغه توشوب رسواى بولورلار ايکنچى کشى کوزندن توشوب
 انصافسزلىق ايلان مشهور بولورلار عقللى ادبلى بالالر بوکبى صفت لردن
 يراق بولورلار ممکن قدر کشى گه فائده ايتارگه طرشلار .

(سرقت)

سرقت اوغريلقدر ايننگ قباحت صامبى دنيا و آخرت بد نجت ايتکويى
 صفندر شرافت اياسى اولان کشى ده باشقه گوزل اولماغان خلق بولسه
 بولور اما اوغريلقى اولماس اوغريلقى غايت خبيث الطبع ايننگ مروتسز
 ميا سزلقدن بولور بيک آزغنه آدمگه سانارلىق کشى ده ده اوغريلقى بولماس
 اگر برکسه برکره اوغريلقى ايتسه آندىن سوننگ قولون طيه آلماس عمر

بوینچه اسمی اوغری اولور. بالالار! بو اوغریلق دن بیک صاقلانور سر
 دیب امید ایتمن شاید بونک کیمی قیامت اشنی اشلامس سز گرچه بیک
 آزیا کوچک نرسه بولسه ده کشی نرسه سینه اصلا قاغلامانکر چونکه شول
 آرنی آلوب بلنمی قالسه آندن الوغراف نرسه نی آلوب شوننن اوغری لفته
 کیتهدر الله تعالی اوزی توفیق هدایت ویرسون .

(عجله)

عجله آشفه دیمکر عقللی اولان کسه توبه ، نماز ، احسان کیمی شی لرده
 تیزرک قیامت ایچون آشفه چی بولور اما باشقه خطاسی صوابی بیک
 آیرماچق بلنوب تورماغان نرسه لرده عقللی کسه آشفه خاص خصوصاسوز
 سویلاشمکه بیک صبر ایله اویلاب آشفه سویلار چونکه آدم خطاسی
 کوبراک سوزده بولور الحاصل عقللی کشی ثوابلی اشد گنه آشفوب قیلورغه
 کرشر مثلا بر کشی دیگر بر کسه یه ایز گولک قیلماقنی اویلاسه شیطان
 کیلوب قنور تقانی تیزرک بو ایز گولکنی قیلایم دیب آشفور دخیده
 نماز او قورغه کرشه ایکن موند آشفوب رکوع سجده لرنی اورنینه یتکرما بیچه
 فالدرماس باشلاغانده آشفوب نماز و قنندن قالماسون دیب کرشر کرشکاج
 آشفه این بخش لایب تمام ایدر بر کشی ننگ غیبتن سویلاسه لر آشفوب
 اشانمق بیوک ینکلک واحمق قدر یاسنک هفتکده فلان کشی یمان سویلادی
 دیگاجده آشفوب اشانمق صنکره کوب ضرر کورررگه و مسرت چیگارگه
 سببدر بو کیمی سوزگه اشانماده هم راست میکان توگل میکان دیب صوراشوب
 بلورگه ده کرشمه اول روشچه بولساگ بارچه دوست لرگنی دشمن ایتوب
 بتررسک دوستک قالماس .

(غرض)

بعض کسه لر اولور لر که بر کسه دن بروقت آزغنه ضرر کورسه یا سوز
 ایشتسه یا غیر برجهندن آچووی کلگان بولسه آنی کونکلنده صاقلاب
 فرصت کوزه دیر فرصت بولد قده بیچاره یه بیگناه اورنده مجرد انتقام (اوج)
 آلمق ایچون درلو هیله وافترالر چغارر بیک یمان یاوز خلقدیر یاوز لغی
 ایله برابر بو خلق ولایت لرم زده کوبدر انسانلغه اصلا او یماز او غشاماس
 شیخ سعدی دیمشدر * ز صاحب غرض تا سخن نشنوی * که گر کار بندی پشیمان
 شوی * غرض ایاسی اولاندن سوز ایشتمه (آنک سوزن طنکلامه) اگر
 بر اش باغلا ساگ او کورسگ دیمکدر بو کبی غرض نفسانیتدن یاش
 وقتدانوق یراق بولمق تییش غرض ایاسی اولان کشی اصلا وجدانی
 اوزره قاینماس هنوز هیله مکز توزار .

(غیبت)

کشی ده کیچیک و عیبنی سویلامک غیبت در اگر یوق عیبنی یالغانلاب
 بار ایتموب سویلاسه بهتاندر هر ایکسی بیک یمان یاوز خلق لردر حق
 نامق هیچ وقت کشی عیبنی سویلامایه سز و کشی نك سرینه مطلع بولمق
 سودا سینه توشمیه سز بعض ادب سز انصاف سز کسه لر اولور کشی نك عیبنی
 تیکشدر بونی دخی تجسس دیر لر بیک یمان خلقدیر اوزندن رخصت سز
 کشی نك بورطی اچینه کوز صالمق یا ایشک توبنه کیلوب نی سویلاشه لر
 دیب قولانی صالمق یا کشی مکتوبنی اوقمق بیک الوغ گناهدر مؤمن مسلمان
 هر وقت اوز عیبنی تیکشدر اوزین اصلاح قیلور غه طرشمق ایله اولور
 کامل اولان مؤمن نك کشی عیبنی تیکشدر گه یا که سویلا رگه وقتی ده بولماس
 تلی ده بارماس .

(كذب)

كذب بالغان سوز سويلمكدر بيك الوغ گناه ويماں خلقدر بالغانچي نك
 بالغانى برده توتلمى قالماس چونكه بر وقت سويلاگان بالغانون ايكنچي
 وقت اولگى توسلى ايتوب سويلى بلماس اونرتقان بولور مونا شوندىن
 بالغانى توتولور بربالغانى توتلغاچ وبالغانچي اسمى چقغاچ آندىن صوگ
 راست سوزينه ده اشانماس لرھى شول بالغانچي سوزينه قاراساگ ، ديرلر
 (مسخره لك عارسوز وادبسرلك)

باللرا بچون بيك صاقلانورغه تيبشلى اولان ياوز خلقلردن برى مسخره لك
 عارسوز وادبسرلكدر كورگان وتوغرى كلگان ياخود ياندىك اوتورغان
 كشي لرنى كولدرام ديب تورلى قيافت لره كرب يوق بار كولكى سوزلر
 سويلاب يورمكدر بونى مسخره لك ديرلر تيبش سزاورنسز كشي دن نرسه
 صورامقنى عارسزلك ديرلر اورامك بارغان كشي دن آنچه بپر كانفيت بيريابر
 كشي ده كورب قزقان نرسه نى صورامق كبي اوچنچي برصفت ادبسرلكدر
 بوكتابده ذكر ايدلگان يماں خلقلرهمه سى ادبسرلكدر كشي دن اويالى
 تلاسه ننداين كولكى سوز سويلامك دى ادبسرلكدر بو كبي صفتلردن
 پاك اولق تيبشدر .

(ثبات سوز = آومالى بولوق)

ثبات سوز و آومالى بولوق دى يماں خلقلردن بريسى درھراشكه كرشكان نك
 صونكنده بواش كركمى يوقمى ديوب آلپان تيلپان يورمك اشنى باشلاغانده
 اويلامى فكر ايتمايچمه كرشمكن ياييسه عقلى احاطه سز حوصله سى طارلقدن
 كيلور چونكه بعض غرض اياسى بيك بخشى اشنى ده بيك يماں صورتده

کوسترر حوصله سی طار کشی اول اش نك، مزایا و فضائلنی خاطرندن چغارده
 آنك كوزنده غرض ایاسی کوسترگان روشقه بیک یمان صورتلی بولوب
 قالور سنکره نی قدر فضائلنی بیان ایتمسانکده اصلا قولایغینه آلماس و جدانی
 اوزره قایتوب توغری میزان ایله اولچی آلماس باشلاغان ایزگو و ثوابلی
 اولان اشنی طاشلار بعض اشلر باردر بوکون اولان اش بیک کراک کی
 کورنمیدر اما کیلاچکده اول اشدن نیچه و نیچه نتیجه لر توغار آتی علماء
 راسخین بلور باشقه کشی آندن بیله خبری اولماس آنك ایله شغل لنمک نی
 فائده سزاش ایله تضييع عمر ایدر لر اعتقادنده بولنور بوکی اشنی بر ثباتسز
 کمسه یه اشانوب کرشساک اول اشنگ تمام بولماق لغی بیک شبهه لی اولور
 تمام بولسه بیله حسن نتیجه حاصل اولماق بعیدر شاکرد بالالر هر وقت
 ثباتلی و غیرتلی اولورغه طرشتکر استاذنکر اوگراتکان درس و سبقنی اخلاص
 ایله اوقونکر .

(یهین)

یهین آنط ایتمکدر بعض بالالر هر سوزنده راست بولسه یالغان بولسه آنط
 اینکوچی بولور لر بیک یمان اشدر آندن ده یمانراق بعض نادان خلق الله
 تعالی اسمندن باشقه ایکمک ، قویاش کی نرسه ایله آنط ایتمار لر ادبلی
 عقللی کمسه الله تعالی اسمندن باشقه هیچ نرسه ایله آنط ایتماس بیک الوغ
 ضرورت شرعیه اولماسه الله تعالی اسمی ایلان ده آنط ایتماسلر الحاصل
 دیانتلی عقللی کمسه سوزنی آنط ایله اشاندر رغه طرشماس و هیچ وقت ممکن قدر
 آنط ایتماس بلکه سوزنی فعلی ایله راستقه چیغارر و بوذکر ایندیکم خلق
 و فعل لر دن بساشقه دخی تورلی خلق و فعل لر واردر بعضی یمان

وبعضی کوزل و کورگام خلق و فعل لردر علمتکز آرتقان صابن خلق
 و فعل لرنی ده قایسی کوزل قایسی بمان ایدکنی بلورسز هر
 وقت توغری سوزلی بخشی فعللی کورگام خلقلی اولوب
 یافتی یوز طاتلی سوز ایله آتا و آناکنزه و استادلرنکنزه
 خدمت و مرمت کوچک لره مرمت و شفقت بیوک
 والوغ لره ادب ایله رعایت ایدب ثبات و غیرت
 ایله سبق و درسنگزه مداومت ایدسه سز الله
 تعالی موفق ایلاسون

﴿ و صلی الله علی خیر خلقه محمد و علی آلہ و اصحابه اجمعین ﴾